SEHL BİN ABDULLAH TÜSTERÎ

Evliyânın büyüklerinden. Künyesi Ebû Muhammed'dir. 200 (m. 815)'de doğdu. Dayısı Muhammed bin Süvâr'ın sohbetlerinde yetişti. Hacca gidince orada Zünnûn-i Mısrî'yi gördü ve ona talebe oldu. Tasavvuf ehlinin büyüklerinden ve müctehidlerinden olup, zamanının sultânı, hakîkatin delîli idi. Az yemek, az uyumak, çok ibâdet yapmak, riyâzet ve kerâmette eşi yoktu. 283 (m. 896)'de Basra'da vefât etti.

Kendisi şöyle anlatır: Üç yaşında iken gece kalkardım. Dayım Muhammed bin Süvâr gece ibâdet eder, ağlar ve bana: "Sehl yat uyu, kalbimi meşgûl ediyorsun" derdi. Ben ise onu yine gözetlerdim. Öyle bir hâl aldım ki, dayıma, "Bana garîb bir hâl oluyor, başımı arşın önünde secdede buluyorum" dedim. "Oğlum bu hâlini kimseye söyleme, bundan sonra yattığında dilinle üçer defa (Allahü teâlâ benimledir, beni görüyor, her sözümü duyuyor) de!" buyurdu. Bir süre sonra, buna devam ediyorum dedim. Her gece yedi defa söyle buyurdu. Daha sonra, yine devam ediyorum, dedim. Onbir defa söyle buyurdu. Söyledim. Ve kalbimde bir tatlılık buldum. Bir sene geçince, dayım bana: "Sana öğrettiğimi iyi muhafaza et ve hep o hâlde ol! Ölünceye kadar bırakma. Dünyâ ve âhırette mükâfatını alırsın" buyurdu. Yıllarca devam ettim. Sonra dayım bana: "Sehl, Allahü teâlânın kendisiyle olduğunu bilen, hiç günah işliyebilir mi? Hep böyle bil, günah işlemezsin" buyurdu. Sonra beni mektebe gönderdiler. Kur'ân-ı kerîmi öğrendim. Yedi yaşında iken oruç tuttum. Yiyeceğim sadece arpa ekmeği idi. Oniki yaşında iken, bir mes'eleye takıldım. Kimse çözemedi. Basra'ya gitmek istedim. Gönderdiler. Basra âlimlerinden sordum. Hiç kimse cevap veremedi. Abadan'a gittim. Habîb İbni Hamza'ya sordum. O cevaplandırdı. Yanında fazla kalmadım ama, ondan çok istifâde ettim. Sonra Tüster'e geldim. İbâdet, riyâzet ve mücâhedeye koyuldum.

Ömrünün sonunda, el ve ayakları hareket etmez olmuştu. Namaz vakti gelince, el ve ayakları açılır, namaz bitince, eskisi gibi hareketsiz olurdu. Birgün zikirden bahsederken: "Allahü teâlâyı hakkıyla zikr eden, ölüyü diriltmeği kast ederse, dirilir" dedi ve elini önünde duran bir sakata sürdü, sakat iyileşip, ayağa kalktı.

İmâm-ı Yâfiî, Sehl bin Abdullah Tüsterî'nin bir talebesinden şöyle nakleder: Sehl bin Abdullah'a otuz sene hizmet ettim. Gece veya gündüz yatıp uyuduğunu görmedim. Sabah namazını yatsının abdesti ile kılardı. İnsanlardan ayrılıp, Basra ile Abadan arasındaki bir adaya gitti. Bunun sebebi de şu idi. Bir sene hacdan dönen birisi, bir kardeşine, "Ben Sehl bin Abdullah'ı Arafat'ta vakfede gördüm" dedi. Kardeşi o kimseye, "Arefeden önceki gün, ben onun yanında idim" dedi. Diğeri ise, "Ben Sehl'i Arafat'ta vakfede gördüm. Yalan söylüyorsam karım boş olsun" dedi. "Kardeşi kalk, gidip kendisine soralım"

dedi. Kalkıp yanına geldiler. Hâdiseyi anlattılar ve bu yemînin hükmü nedir? dediler. “Niçin böyle şeyler konuşuyorsunuz? Allahü teâlâ ile meşgûl olun” deyip, hacıya döndü ve: “Hanımından boş değilsin ama, gördüğünü kimseye anlatma” buyurdu.

Sehl-i Tüsterî hazretleri, Basra’da bir gün parmağını sarmıştı. Bu durumu gören birisi: “Niçin parmağını sardın?” diye sorunca,” Ağrıyor da onun için” diye cevap verdi. Bunu soran kimse bir müddet sonra Mısır’a gitmişti. Burada Zünnûn-i Mısrî hazretlerini gördüğünde, onun da parmağı sarılı idi. Aynı soruyu ona da sordu. “Niçin parmağını sardın?” “Falan zamandan beri ağrıyor, o sebepten sardım” diye cevap verdi. Soran zât diyor ki: “Ben o zaman anladım ki, Zünnûn hazretlerinin parmağı ağrıyordu. Sehl-i Tüsterî hazretleri de, hocasına uymak için parmağını sarmıştı.”

Bir yolculuğunda abdest almak istedi. Suyu yoktu. Üzüldü. O anda birisi, içi su dolu yeşil bir ibrik getirdi, önüne koydu ve gitti.

Bir Cum’a namazından önce evine bir kimse geldi, içeride büyük bir yılan gördü. Durakladı. Sehl-i Tüsterî hazretleri, “İçeri gir! Kişi, yer yüzündeki yılandan bu kadar korkarsa, âhıretteki yılanlardan daha çok korkması lâzım değil mi?” buyurdu. Sonra yılanı tuttu. Beni başka bir odaya aldı. “Kişi dünyâda yılanlarla arkadaşlık edebilirse, mezarda diğer yılanlar, çıyanlar ona dokunmaz” buyurdu ve “Cum’a namazı kılar mısın?” buyurdu. O zât, “Câmi ile aramız bir günlük mesafedir” dedi. Sehl hazretleri onun elini tutup, hemen câmiye getirdi. O kimse dedi ki: Birlikte namaz kıldık. Sonra çıktı. Câmiden çıkanlara bakıp: “Lâ ilahe illallah diyen çoktur, ama ihlâs sahipleri azdır” buyurdu.

Birgün müslüman olmayan biri yoldan geçiyordu. Sehl hazretleri talebelerine onu gösterip, buyurdu ki: “Bu adamda müslümanlık alâmeti var!” Aradan birkaç sene geçtikten sonra Sehl-i Tüsterî hazretleri vefât ettiler. Talebelerinden biri hocasının mezarını ziyâret ederken, o adam da yakından geçiyordu. Hocasının sözleri hatırına gelerek hemen yanına vardı. Ona hocasının kendisi hakkındaki sözlerini anlattı. Bunun üzerine o adam dedi ki: “Gel Bakalım! Mezarına varalım. Bana müslüman ol desin, ben de müslüman olayım!” Beraberce kabre vardılar. O anda kabirden şöyle bir ses işittiler: “Ey falan! Cehennem ehlinden, Cennet ehli daha üstündür!” Adam bu sözü işitince, şehâdet getirip müslüman oldu.

Talebesi Abdurrahmân bin Ahmed: “Efendim, abdest alınca ekseriya uzuvlarımdan akan su, altın ve gümüşten bıçak oluyor” deyince, Sehl hazretleri: “Bilmez misin ki, çocuklar ağlayınca, meşgûl etmek için ellerine silâh verirler” buyurdu.

Sehl hazretlerinin yanına köse bir adam geldi. Sakalının gelmesi için duâ istedi. Sehl hazretleri buyurdu ki: “Ey genç! Elini yüzüne sür, elini yüzüne sür!” Bu sözü bir kaç defa tekrarladılar. Adam söyleneni aynen yaptı. Hemen o dakikada eline bir tutam sakal geldi.

Kendisi anlatıyor: “Anamdan bana çok mal kalmıştı. Hemen fukarayı çağırıp hepsini onlara dağıttım. Kimde alacağım varsa, onları da bağışladım. Ondan sonra da Kâ’be’ye gitmek için yola çıktım. Yolda kendi kendime: “Ey nefs! Artık, iflâs ettin. Benden isteyeceğin hiçbir şey kalmadı. Zâten isteyecek olsan da, bir şey bulamayacaksın” dedim.

Küfe şehrine uğradığında, nefsi, balık ile ekmek istedi. Her ne kadar bu isteği yapmamaya çalıştı ise de, nefsinin arzusu çok şiddetli idi. Nefsimi Mekke’ye kadar incitmeyeyim, diye düşündü. Şehirde bir un değirmenine rastladı. Değirmenin dolabına bir at koşmuşlar, durmadan buğday öğütüyorlardı. Değirmenciye yaklaşarak, “Bu iş için ata günde ne kadar kira veriyorsunuz?” dedi. Değirmenci, “Günde iki akçe ödüyoruz” deyince, bu işi bir gün de ben yapayım. Bana da bir akçe verir

misiniz?” dedi. Değirmenci buna râzı oldu. Akşama kadar, nefsine eziyet için dolabı döndürdü. İşi bırakınca ona bir akçe verdiler. Gidip onunla balık ekmek aldı ve nefsine; “Her ne zaman benden birşey isteyecek olursan, sana lâyık olan böyle bir hizmeti gördürür, ondan sonra da mâkul isteklerini yerine getiririm” dedi.”

Ölüm döşeğinde yatarken Sehl bin Abdullah’a bir zât: “Efendim, senden sonra minbere kim çıksın?” diye sorunca, Sehl-i Tüsterî (radıyallahü anh) gözlerini açıp, Şâdıdil adındaki bir kâfirin adını söyledi. Etrâfındakiler, “Şeyhin aklı gitmiş, bu kadar müslüman âlim varken yerine bir kâfiri geçirdi” diye söylerlerken, Sehl-i Tüsterî, “Başımda kavga, gürültü etmeyiniz. Vaktim azdır. Gidin bana Şâdıdil’i çağırın, gelsin” dedi. Şâdıdil gelince, “Yâ Şâdıdil, iyi dinle, üç gün sonra minbere çık ve müslümanlara va’z et. Bu sana vasıyyetimdir” dedi. Sehl-i Tüsterînin vefâtından üç gün sonra, ikindi namazından sonra, başında kâfir nişanesi, belinde zünnar olmak üzere, Şâdıdil minbere çıktı. Ey müslümanlar, ey Sehl-i Tüsterî’nin talebeleri, bana bir vakit şeyhiniz, “Ey Şâdıdil, zünnarı çıkarıp atma zamanı gelmedi mi? demişti. İşte bugün emrini yerine getiriyorum” dedi. Daha sonra sorgucu ve zünnarı çıkarıp attı. Dili ile Kelime-i şehâdet getirerek müslüman oldu. Cemâat bunu görünce ve o sözleri duyunca ağladılar.

Sehl-i Tüsterî hazretleri vefât edince, insanlar cenâze namazı için toplandı. O şehirde bir yahudi vardı. Yaşı yetmişi aşmıştı. İniltileri duyunca, ne oluyor diye dışarı çıktı. Cenâzeye doğru bakınca yanındakilere, “Benim gördüğümü siz görüyor musunuz?” dedi. Ne görüyorsun dediklerinde, “Gökten” inip, cenâze ile giden kimseler görüyorum” dedi ve ardından Kelime-i şehâdet getirip müslüman oldu.

Şöyle naklederler ki: Sehl-i Tüsterî bir talebesinin yanında, “Basra’da velilik derecesine ulaşmış bir fırıncı var” diye söylemişti. Talebesi bunun üzerine Basra’ya gidip, fırıncıyı görmüştü. Fırıncı, fırınlarda âdet olan, saçını ve sakalını ateşten korumak için, yüzüne peçe bağlamıştı. Bunu gören talebe aklından, “Şayet bu zât velîlik derecesine ulaşmış olsaydı, ateşten bu kadar sakınmazdı” diye geçirdi. Sonra selâm verip bir suâl sorunca, fırıncı: “Önce beni küçümseyip horladığından, artık sözümün sana faydası olmaz” dedi.

Kendisi anlatır: “Rü’yâmda kıyâmet kopmuş, insanları da Arasat meydanında gördüm. Bir beyaz kuş, topluluğun çeşitli yerlerinden bir kaç kişi alıp, Cennete götürüyordu. Bu ne kuşudur? dediğimde, aniden havada bir kâğıt peydah oldu. Kâğıdı elime alıp açınca üzerinde, “Vera’ kuşu dedikleri işte budur” diye yazdığını gördüm.

Yine kendisi anlatır: “Birgün çölde giderken, başında sarık ve elinde âsâ bulunan pîr-i fâni bir zâtın gelmekte olduğunu gördüm. “Galiba kâfileyi kaçırmış” diye aklımdan geçirdim ve cebimden para çıkararak, ona: “Gideceğin yere ulaşıncaya kadar bununla idâre et” dedim. Daha sonra bu zât elini havaya kaldırınca, eli altınla doldu ve bana: “Sen cebinden alıyorsun, ben ise gaybden” dedi ve kayboldu. Kâ’be’ye varınca tavaf esnasında o zâtı gördüm. Bana: “Ey Sehl! Bir kimse Kâ’be’nin cemâlini görmek için yola çıkarsa, onun muhakkak Kâ’be’yi tavaf etmesi lâzımdır. Fakat her kim Allahü teâlânın cemâlini görmek için, nefsini ayakları altına alırsa, Kâ’be’nin onu tavaf etmesi lâzım gelir” dedi.

Sehl-i Tüsterî bir gün bağdaş kurup oturmuş ve sırtını da duvara yaslamış bir şekilde, “Aklınıza geleni sorun, suâllerinize cevap vereyim” dedi. Bu durumu görenler, “Daha evvel siz böyle yapmazdınız, şimdi ne oldu?” diye sorduklarında, “Üstâd hayatta olduğu müddet zarfında, talebenin edebe riâyet etmesi lâzımdır” dedi. Bu günün Zünnûn-i Mısrî’nin (radıyallahü anh) vefât ettiği gün olduğunu daha sonra öğrendiler.

Sehl-i Tüsterî hazretlerinin yanına yırtıcı hayvanlar da gelirdi. Yanında sakin ve rahat dururlardı. Halk bunun için onun evine, “Beyt-üs-Sibâ” ya’nî (Yırtıcı Hayvan Evi) derdi.

Ebû Ali Dakkak şöyle anlatmıştır: Ya’kûb bin Leys, doktorların tedâvi edemedikleri bir hastalığa yakalanmıştı. Ona; senin vâli olduğun bölgede Sehl bin Abdullah isminde sâlih bir zât vardır. Eğer o sana duâ ederse, Hak teâlânın bu duâyı kabûl etmesi ümid edilir, dediler. Vâli, Sehl bin Abdullah’ı çağırttı ve “Benim için Allahü teâlâya duâ et” deyince, Sehl bin Abdullah: “Zindanlarında suçsuz insanlar yatarken, senin için yaptığım duâ nasıl kabûle mazhar olur?” dedi. Bunun üzerine vâli zindanda yatan bütün suçluları salıverince, Sehl bin Abdullah “İlâhi, bu zâta ma’siyet ve musîbetteki zilleti gösterdiğin gibi, tâattaki izzeti de göster, onu dert ve sıkıntıdan kurtar” diye duâ etti. Vâli, hemen iyileşti ve Sehl bin Abdullah’a çok mal vermek istediyse de, bunu Sehl hazretleri kabûl etmedi. Arkadaşları arasında, “Keşke bunu alıp fakîrlere dağıtsaydı” diyenler oldu. O, yolda çakıl taşlarına bakınca, hepsi mücevher hâline geldi. Arkadaşlarına bunları göstererek, “Böylesi bir ihsâna nail olan kimse, Ya’kûb bin Leys’in malına muhtaç olur mu hiç?” diye buyurdu.

Sehl-i Tüsterî’nin bir çocuğu vardı. Çocuk ne zaman annesinden yiyecek isterse, annesi ona “Bunu Allahü teâlâdan iste” derdi. Bunun üzerine çocuk secde için yere kapanırdı. Bu arada annesi çocuğun istediklerini hazırlar, gizlice yanına koyardı. Çocuk annesinin bunu hazırladığını bilmezdi. Onun için Allahü teâlânın dergâhına dönerdi. Birgün annesi evde yokken çocuğun canı birşey istedi. Her zamanki gibi secdeye kapandı. Allahü teâlâ ona lâzım olan şeyi gönderdi. Annesi geldiğinde duruma şaşırdı. “Yavrucuğum bu nereden geldi?” diye, sorunca çocuk, “Her zamanki yerden” diye cevap verdi.

Sehl-i Tüsterî hazretleri, bir gün talebelerinden birine bir iş buyurunca talebesi, “Söz olur, halkın dilinden çekindiğim için yapmam” dedi. Bunun üzerine sohbetinde bulunanlara dönüp, “Bir kimse şu iki vasfı kazanmadığı müddetçe, bu yolun hakîkatine eremez: Allahü teâlâdan başkasını görmeyecek şekilde halk senin gözünden düşmeli. İkincisi, nefs gözünden düşmeli ve halkın kendisinde gördüğü hiçbir sıfattan çekinmemelidir. Herşeyi Hakdan görmelidir” dedi.

Sehl-i Tüsterî bir talebesine, “Gün boyunca Sübhânallah! Allah! Allah! demek için, bütün gücünü harca” dedi. Talebe âdet hâline gelinceye kadar, bu sözü söylemeye devam etti. Sonra Sehl-i Tüsterî “Buna geceleri de devam et” dedi. Talebe buna devam ederek, devamlı Allahü teâlâyı zikr eder bir hâle sahip oldu. Birgün evinin bahçesinde ağaçtan düşen bir dal parçası başını yardı. Başından akan kanın, yere damlayan her damlasının “Allah” ismini yazdığı görüldü.

Bedbahtlığın alâmeti olan şeyler nelerdir? diye sorulduğunda şöyle cevap verdi: “İlmi olup, onunla amel edememek, ameli olup, ihlâslı olmamak. Bunun alâmeti de ibâdet ve hizmetleri zorlukla yapmak ve Hak teâ’ânın verdiğine râzı olmayıp, başka şeyler peşinde koşmaktır. Bedbahtlığın diğer bir alâmeti de, Allahü teâlânın dostlarının sohbetine kavuşamamak ve onlardan hüsn-ü kabûl görmemektir.”

Sehl-i Tüsterî hazretlerinde, romatizma ve basur hastalıkları vardı. O getirilen hastalara duâ ederdi. Duâ ettiği kimseler iyi olurdu. Ebû Nasr-ı Terşizî bir gün âlim zâtlardan birine, “Sehl, başka hastalara duâ ettiği ve kendisi velî olduğu hâlde, niçin bu hastalıklar kendisinde vardır?” diye sorunca, o zât; “Sehl velîdir. Velîliği de o hastalıktan dolayıdır. O bu hastalığın Allahü teâlâdan geldiğine inandığı için, hastalığın kendisinden gitmesi için duâ etmez” dedi.

Birgün Sehl-i Tüsterî’ye, “Günde bir defa yemeğe ne dersin?” diye sorduklarında: “Bu sıddîkların yeme tarzıdır” dedi. “İki öğün yemeğe ne dersin?” dediklerinde; “Bu mü’minin yeme tarzıdır” dedi. “Üç defa yemeğe ne dersin? dediklerinde,

cevâbı biraz ağır oldu. Buyurdu ki: “Bütün âfetlerin başı, doyuncaya kadar yemektir.”

“Haram yiyenin yedi uzvu günaha girer. Helâl yiyenin uzuvları da ibâdette olur.” “Tam helâl; kazanırken, Allahı hiç unutmadığın şeydir.” “Takvâsının doğru olmasını isteyen, bütün günahlardan el çeksin.” “Kırk gün ihlâslı olan, dünyâda zâhid olur, kerâmeti görülür.”

“Bizim yolumuzun esası altı şeydir: Allahın kitabına sarılmak, Resûlullahın sünnetine uymak, helâl yemek, insanları incitmemek, yasaklardan uzak durmak, hakkı ve borcu ödemede acele etmek.”

“Allahü teâlâyı unutmaktan büyük günah yoktur.”

“Eğer Musa ve Îsâ aleyhimesselâmın ümmetinden, İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfe gibi bir zât bulunsaydı, bunlar yahudiliğe ve hıristiyanlığa dönmezdi.”

“Hakîkî îmâna kavuşmak için dört şey lâzımdır: Bütün farzları edeble yapmak, helâl yemek, görünen ve görünmeyen bütün haramlardan sakınmak ve bu üçüne, ölünceye kadar devam etmeğe sabır etmek.”

“İşin esâsı üç şeydir: Helâl yemek, ahlâk ve amelde Resûl aleyhisselâma tâbi olmak, her işi yalnız Allah için yapmak.”

“İbâdetin en kıymetlisi, nefse uymamaktır.” “Kalb arş, göğüs ise kürsîdir.”

“Âlimin üç ilmi var. Biri ilm-i zâhirîdir. Bunu herkese açıklar. Diğeri ilm-i bâtındır. Bunu ancak ehline açıklar. Üçüncüsü, kimseye anlatılması caiz olmayan bir ilimdir ki, bu ancak kendisiyle Allahü teâlâ arasındadır.”

“İnsanların mübtelâ olduğu belâ ve musibetlerin en büyüğü; ne âhıret, ne de dünyâ işiyle meşgûl olmayıp, boş oturmaktır.”

“Kulun Allahü teâlâya şükretmesi, O’nun kuluna verdiği ni’metlerle, O’na isyan etmemesidir. Çünkü kulun bütün uzuvları Allahü teâlânın kuluna olan lütuf ve ni’metleridir.”

“İnsanoğlunu şu iki şey mahvetmiştir: İzzet arzusu, fakîrlik korkusu.” “Makamların en üstünü; kötü bir huyu, iyi bir huya çevirmektir.” “Harama bakmaktan sakınan kimse, hiç göz ağrısı görmez.”

“Allahü teâlâdan başka yardımcı, Resûlullah efendimizden başka delîl, takvâdan başka azık, sabırdan başka amel asla yoktur.”

“Sâdık olan kimseye Allahü teâlâ bir melek gönderir. Bu melek namaz vakti gelince, o kimseye namaz kılmayı hatırlatır, uyuyorsa uyandırır.”

“Kibir bulunan kalbte, havf (korku) ve recâ (ümit) bulunmaz.”

“Korku, men edilenden uzak durmak; ümid, emredileni yapmak için koşmaktır.”

“Fütüvvet, sünnete tâbi olmaktır.”

“Zühd, kulların Allahü teâlâya yönelmeleridir.

“Açlık için üç yer vardır. Tabiat açlığının yeri akıl, ölüm açlığının yeri fesad, şehvet açlığının yeri isrâftır. Birincisi düşünceyi yok eder, ikincisi fitneye, üçüncüsü isrâfa yol açar.”

“Nefs, şu üç halden başka hâlde olmaz: Ya kâfir, ya münâfık veya ikiyüzlü olur.” “Her kim nefsini kendine dost edinirse, Allahü teâlâyı kendine düşman etmiş olur.”

“İnsanların “Lâ ilahe illallah” ifâdesine kalben i’tikâd edip dil ile söylemeleri ve buna fiilen vefa göstermeleri lâzım gelir.”

“Allahü teâlânın, insanlara şu şekilde hitâb etmediği hiçbir gün yoktur: “Kulum! Hiç insaflı davranmıyorsun. Ben seni anıyorum ama, sen beni unutuyorsun. Seni kendime da’vet

ediyorum fakat sen, başkalarının dergâhına gidiyorsun. Ben dertleri belâları senden uzaklaştırıyorum. Lâkin günah üzerinde ısrar ediyorsun. Ey Âdemoğlu! Yarın kıyâmette huzûruma gelince mazeret olarak ne söyleyeceksin?”

“Kıyâmet günü, az yemenin mükâfatını hiçbir amel karşılayamaz.”

“Ticârette ihsân altı türlüdür. 1) Müşteri, fazla ihtiyâcı olduğu için çok para vermeye râzı olsa bile, çok kâr istememelidir. 2) Fakîrlerin malını fazla para ile almalı, onları sevindirmelidir. 3) Müşteriden para almakta iki türlü ihsân olur; fiyatta ikram edilmeli, peşin verdiği fiyatla, veresiye de vermelidir. 4) Borç ödemekte ihsân, istemeye vakit bırakmadan vermektir. 5) Alışveriş ettiği kimse pişman olursa, yapılan satışı geri çevirmektir. 6) Fakirlere veresiye vermek, ödeyemediği hâle gelirse, alacağını istememeyi niyet etmektir. Borçlusu ölünce helâl etmektir.”

“Allahü teâlâ rûhları yaratıp, “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” kelâmına, evet dediğimi, ayrıca annemin karnında bulunduğum zamanki hâlimi hatırlıyorum”

“Açlığın çilesini çekenin çevresinde, Allahü teâlânın emriyle şeytan dolaşamaz.” “Cehâletten daha büyük musîbet yoktur.”

“Son Peygamber Muhammed Mustafâ (aleyhisselâm) gönderildiği zaman, dünyâda şu yedi sınıf insan vardı: Krallar, ziraatle uğraşanlar, hayvancılıkla uğraşanlar, ticâretle meşgûl olanlar, san’atla meşgûl olanlar, işçiler, yoksullar. Allahü teâlânın elçisi sevgili Peygamberimiz (aleyhisselâm) bu sınıflardan hiçbirini başka bir sınıfa geçmeye zorlamadı. Onları Allahü teâlâya itaate, takvâya, ilme çağırdı, insanlara şöyle buyurdu: “Allah bütün bu varlığı insan için, insanı da Allahü teâlâyı bilmek için yaratmıştır. Dünyâ ni’metlerini Allahü teâlâya itaat için kullanan hem dünyâyı, hem de âhıreti kazanır. Bunun tersini yapan kimse ise, hem âhıreti, hem de dünyâyı kaybedecektir.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 189

2) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 206

3) Nefehât-ül-üns sh. 119

4) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 22, 554, 639, 715, 1063

5) Rehber Ansiklopedisi cild-15, sh. 113

6) Vefeyât-ül-a’yân cild-2, sh. 429

7) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 182

8) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 90

9) Risâle-i Kuşeyrî sh. 138

10) Keşf-ül-mahcûb sh. 242

11) İslâm Ahlâkı sh. 73

12) Kâmûs-ül-a’lâm cild-4, sh. 2705